český strakatý pes

Výstavní manuál

aneb Co vše předem zařídit a co naučit psíka před výstavou

Trocha teorie, abyste věděli, o čem to vlastně je

Přihláška na výstavu

Co s sebou na výstavu

Průběh výstavy

Příprava psa na výstavu

Co se opravdu nesmí, za co můžete být diskvalifikováni

Co dělat, když…

Začátečníkům to možná bude připadat divné, ale výstava psů není o tom, který z nich je nejhezčí (Jinak by přece rozhodčí snadno pochopil, že nejhezčí je ten váš a rovnou vám předal pohár). Výstava je společenská událost a svým způsobem i sportovní disciplína. Jde sice o sport poněkud statický, ale i pes i jeho majitel se musí naučit a natrénovat, jak správně vystavovat.
Typický pes odpovídající standardu plemene, který je dobře předveden, pak má šanci umístit se na stupni vítězů. To už záleží na konkurenci a i na názoru rozhodčího.

Trocha teorie, abyste věděli, o čem to vlastně je

Výstavy

Pořádají se různé druhy výstav – oblastní, krajské, speciální a klubové, národní, mezinárodní a případně i další odpolední soutěže, ale to už je vyšší dívčí …

Na výstavách vystavujeme psy dle věku – v takzvaných třídách:

- štěňat (4–6 měsíců),
- dorostu (6–9 měsíců),
- mladých (9–18 měsíců),
- mezitřída (15–24 měsíců),
- otevřená (od 15 měsíců),
- šampionů / vítězů (od 15 měsíců),
- pracovní (od 15 měsíců),
- veteránů (od 8 let)

Tam, kde se věkové kategorie překrývají, si sami vyberete, do které třídy psa přihlásíte – někdy je to i věc taktiky, podle toho, kde očekáváte menší konkurenci.

Na některých výstavách se otevírá i třída čestná bez nároku na ocenění a tituly. Většina tříd je v rozsahu určitého věku pejska, třída pracovní je na základě složených zkoušek. Třída šampionů / vítězů je pak určena psům, kteří již mají titul šampiona, případně jiný určený titul.

Předvádějí se zvlášť psi a feny.

Hodnocení a tituly na výstavě

Hodnocení je na všech výstavách stejné, liší se tituly. Hodnocení se zadává ve známkách – výborná (V), velmi dobrá (VD), dobrá (D) atd. Kromě toho se ještě zadává pořadí prvních čtyř jedinců ve třídě, kteří získali známku V nebo VD. V rámci třídy, ve které bylo vystavováno například šest psů, tak může být zadáno třeba V1, V2, VD3, VD4, VD, D. U štěňat a dorostu se zadávají známky odlišné, a to: velmi nadějný (VN) a nadějný (N).

CAC, CAJC, res. CAC – čekatelství národního šampionátu krásy, čekatelství juniorského šampionátu krásy, rezervní čekatel. Tyto tituly mohou (ale nemusí) být zadány na prvních dvou pozicích, a to pouze v případě známky výborná. Po získání několika takových titulů (přesné podmínky v pravidlech ČMKU) může pes získat titul Český šampion. Rozhodčí může druhému psu udělit titul res. CAC – Rezervní CAC se stává CACem, pokud pes, který získal CAC, má šampionát. Titul CAJC získává jedinec ze třídy mladých.

Všichni, kdo zvítězí v rámci třídy, postupují do závěrečného posuzování, ve kterém se zadávají další tituly, například:

- BOJ – nejlepší junior plemene
- BOB – nejlepší jedinec plemene
- BOS – nejlepší jedinec plemene opačného pohlaví než je BOB
- BOV – nejlepší veterán

Na velkých výstavách se můžete setkat ještě s dalšími tituly, například:

- BIG – vítěz skupiny FCI Best in Group
- BOD – vítěz dne (vybírá se ze všech BIG daného dne výstavy), zadává se, pokud výstava probíhá ve více dnech
- BIS – vítěz výstavy Best in Show

Přihláška na výstavu

Přihlásit na výstavu se musíte především včas, u některých typů výstav bývá uzávěrka i dva měsíce před samotnou výstavou. Nejjednodušší je zařídit přihlášení psa na výstavu prostřednictvím aplikace: www.dogoffice.cz. Předem je dobré vědět, že přihláška systémem neprojde bez potvrzení o zaplacení. Pamatujte, že peníze se v případě neúčasti nevracejí, ať už jde o neúčast z jakýchkoli důvodů (nemoc psa, majitele, hárání…). Po úspěšném přihlášení přijde obratem potvrzující e-mail. Pokud e-mail nepřišel, nedokončili jste přihlášení psa.

V termínu přibližně 7–14 dní před konáním výstavy obdržíte vstupní list na výstavu. Přijde nejspíš e-mailem a vy si ho můžete vytisknout nebo ho u vstupu ukážete na mobilu či tabletu.

Obecně platí, že výstavy se nesmějí zúčastnit háravé feny, feny v druhé polovině březosti, feny kojící a psi i feny po operativním zákroku za účelem odstranění nějaké exteriérové vady.

Dále je nutné dodržet některé veterinární podmínky – pes musí být v imunitě proti vzteklině a dalším přenosným chorobám, očkování musí být více než měsíc staré – doba platnosti je pak podle konkrétní vakcíny, tak jak ji máte uvedenou v očkovacím průkazu.

Příliš výrazný obojek a vodítko, které ruší pohled na psa.

Co s sebou na výstavu

Připravte si s sebou všechny potřebné doklady. Jsou to:

- vstupní list na výstavu,
- originál průkazu původu psa,
- očkovací průkaz nebo europas s potřebným očkováním.

Pro psa

Miska na vodu a samozřejmě voda.

Nějaké místečko k odpočinku – ideálně přepravní klec s dekou, v případě teplého počasí i nějaké zastínění – ať již deštník či plážový stan.

Výstavní vodítko není podmínkou, ale je lepší. Nemáte–li, zkuste si půjčit (třeba i přímo na výstavě od někoho, kdo už se předvedl). Nebo alespoň nasaďte úzký a barevně nevýrazný obojek.

Oblíbené hračky či pamlsky –hodí se malé kousky sušeného masa, rozhodně nevolte piškoty, protože ulpívají na zubech psa.

Sáčky na psí exkrementy.

Osvědčený je i hadřík, kterým můžete psa otřít jak za účelem ochlazení, tak z důvodů estetických před vstupem do kruhu.

V případě dlouhosrstých psů bude vhodný i hřeben k vyčesání a úpravě. To bude stačit. U strakáčů totiž není obvyklé fénování, pudrování či obdobné úpravy, které můžete na velkých výstavách vidět u jiných plemen a které jsou navíc zakázané.

Pro předvádějícího

Pouzdro či klips na výstavní číslo, postačí i spínací špendlík – mnohde jsou čísla lepicí, ale když ne, je dobré být připraven.

Oblečení. Sami se na výstavu vhodně oblékněte. Jde o společenskou akci, ale oděv by měl být i pohodlný, z materiálu, který psa nebude rušit – například šustivá látka není vhodná. Barva oblečení by měla být v kontrastu s barvou vystavovaného pejska, neměl by zanikat na jejím pozadí.

Obuv by měla být vhodná i k běhu v kruhu.

Jinak pro sebe vezměte to, co uznáte za vhodné pro přežití několika hodin až půl dne, změkčilostí není stolička ani termoska s nápoji. >>

Průběh výstavy

Těsně před výstavou

Zkontrolujte, že je pes čistý, vyčesaný/učesaný (dlouhosrstý), má funkční čip či čitelné tetování, ostříhané drápky, čisté zuby. Pes má být zdravý, nekulhat, ideálně ne tlustý ani hubený – s tím nic neuděláte na poslední chvíli, na to je třeba myslet průběžně.

Na výstavu přijeďte včas – na vstupním listě je časový údaj. Nepodceňte závěrečnou autofrontu před výstavištěm (a mimo jiné nezapomeňte, že se mnohde platí parkovné). Ihned po vstupu do výstavních prostor je třeba projít přejímkou, jejíž součástí je obvykle veterinární kontrola (předložíte petpas či očkovací průkaz).

Dále vás čeká na určeném místě prezence, aby pořadatelé věděli, že jste skutečně na výstavu dorazili. Převezmete zde tiskopis posudku a diplomu, katalog vystavovaných jedinců, katalogové číslo. Někdy se katalogové číslo vydává před začátkem posuzování až přímo v kruhu. Vše se dozvíte z propozic, katalogu nebo u přejímky.

Je výhodné dorazit na výstavu v předstihu a ve výstavním kruhu si zkusit předvedení psa na výstavním vodítku nanečisto, zkuste i postoj, kontrolu chrupu. Pes si přivykne na prostředí. Do kruhu je vždy třeba vstupovat pouze s dostatečně vyvenčeným psem.

Okolo výstavního kruhu nenechávejte psa na volno. Buď ho mějte na vodítku, nebo v přepravce. Naprosté faux pas je, když pes uteče majiteli do kruhu, kde se posuzují jiní psi.

Sledujte pozorně dění v kruhu, abyste věděli, kdy přijdete na řadu. Pokud se dostavíte pozdě, rozhodčí psa nemusí posoudit.

Před nástupem do kruhu se musíte na viditelném místě označit přiděleným číslem, které obdržíte u přejímky a je shodné s katalogovým číslem psa. Ideální je levé rameno, aby číslo viděl rozhodčí při předvádění psa v kruhu.

Předvedení psa v kruhu

Když jste vyzváni k nástupu do kruhu, berte s sebou pouze tiskopis posudku a diplomu, pokud jste je dostali předem. Žádné kabelky, batůžky do kruhu nenoste, raději ani mobilní telefon. Zápis do průkazu původu se dnes již na většině výstav provádí ve výstavní kanceláři, takže v kruhu nepotřebujete ani průkaz původu.

V kruhu se vystavující řadí podle katalogových čísel. Pozorně sledujte pokyny rozhodčího. Ten se obvykle přivítá s vystavovateli podáním ruky a poté se již věnuje vlastnímu posuzování. Většinou si nejprve nechá předvést všechny psy najednou v pohybu, aby si utvořil základní obrázek o konkurenci v dané třídě. Pak dá pokyn k zastavení a dál již posuzuje každého psa jednotlivě v pohybu, ve výstavním postoji, kontroluje chrup, u psů přítomnost varlat.

Nejste–li právě individuálně posuzováni, držte psa stále ve výstavním postoji – rozhodčí periferně porovnává právě posuzovaného psa s konkurenty.

Při předvádění snesou mnozí rozhodčí, když psa odměníte pamlskem. Není to však příliš vhodné a někteří rozhodčí to nesnesou vůbec. Je to podobné jako při zkoušce – při nácviku odměňujete, na samotné zkoušce ne. I když je však rozhodčí benevolentní, NIKDY vám pamlsky nesmí padat na zem – pokazili byste tak vystavování ostatním, protože jejich psi by nejspíš místo vystavování začali čmuchat.

Zakázáno je, aby na psa někdo volal či pohvizdoval zvenčí kruhu (a udržoval ho tak například v postoji). Za to můžete být z výstavy vyloučeni.

Po ukončení individuálního posuzování nechá rozhodčí většinou celou posuzovanou třídu opět „proběhnout“. Postupně děkuje jednotlivým předvádějícím a nechá je seřadit po obvodu vystavovacího prostoru. Nejdéle běhají ti nejúspěšnější. V tuto chvíli je třeba pokyny rozhodčího obzvlášť pečlivě sledovat. V závěru posuzující určí pořadí a obvykle svá rozhodnutí vystavovatelům, ale i divákům zdůvodní.

Pokud pes získá titul, který jej opravňuje k postupu do dalších soutěží, měl by na to rozhodčí vystavovatele upozornit.

Každý vystavovatel obdrží posudkový list, na kterém je napsáno, jak na konkrétní výstavě pes vypadal, jak byl předveden a jak se choval. Je to onen „názor rozhodčího“, který je tou hlavní devizou z výstavy. Posudkový list dostanou majitelé obvykle hned po posouzení třídy – nejlepší ve třídě posudek nedostanou, protože postupují do dalšího kola.

Na výstavách se mnohdy za výkon dávají odměny. V kruhu se přitom předávají odměny pouze nejlepším, ostatní bývají k vyzvednutí ve výstavní kanceláři. Odměna těm, kdo nevyhráli, není nároková – jsou výstavy, kde všichni dostanou alespoň hračku či pytlík pamlsků, a jsou výstavy, kde ti, kdo nevyhráli alespoň ve své třídě, nedostanou nic. Ale kvůli sáčku granulí se na výstavy nejezdí – důležitý je právě ten posudek konkrétního rozhodčího.

Není trapné se po ukončení posuzování vyfotit s rozhodčím – fotí se však obvykle vítězové a jejich majitelé.

Jen pro úplnost uvádíme, že ve výstavním kruhu by se všichni měli chovat slušně, sportovně. Je nepsaným pravidlem fair play vítězi při závěrečném posuzování potřást rukou. Tedy – rukou si třese s vítězem jeho poslední konkurent. Ne, že by při vystavování 20 psů ve třídě všech 19 třáslo rukou tomu, kdo vyhrál.

Příprava psa na výstavu

Vystavování psa musíte naučit. Je to stejné, jako když chcete se svým psem složit nějaký druh zkoušky – také ho musíte nejprve všechny prvky naučit. U vystavování to platí stejně. Posouzení psa v kruhu se skládá z:

- posouzení psa v pohybu,
- posouzení psa ve výstavním postoji
- z detailní prohlídky – tj. hlava, chrup, oči, tělo, končetiny, varlata …

Veškerý nácvik by měl probíhat postupně – nejlépe připravovat psa již od štěňátka. Systematicky, raději v kratších časových intervalech, pravidelně učit jednotlivé části na výstavu. Při nacvičování je dobré na psa tiše mluvit a měnit intonaci hlasu podle toho, zda se cvik daří (či nikoliv), odměňovat pamlsky.

Na každý druh předvedení je vhodné mít svůj povel, například postoj, zuby, klus…

Vždy pracujte se psem dobře vyvenčeným, ne však příliš unaveným. >>

Správné postavení – linie předních a zadních nohou kolmo k zemi, správně nesený hřbet (pes se nijak nehrbí) i postavení hlavy.

Ocas by měl být v klidu nesený. Neměl by být nad hřbetem, ani by s ním neměl pes vesele mávat, i když je to roztomilé.

Rovnání psa do postoje – držení pod zadkem.

Výstavní postoj

Při předvedení správného postoje stojí pes klidně, výstavní vodítko má nasazené vysoko na krku a za ušima – můžete potom korigovat správné předvedení.

Při pohledu zepředu i z boku by měly být nohy psa v zákrytu. Všechny čtyři tvoří při pohledu shora obdélník. Přední končetiny by měly směřovat kolmo k zemi, zadní stát v ideálním úhlu, krk ladně zdvižený, hřbetní linie rovná (pozor na zdvižený zadek), tlapky souběžně, hlava směřuje vpřed mírně nahoru.

Psa se neostýchejte ručně upravit, když má třeba předkročenou tlapku. Při „nastavování“ ale nechytejte psa pod břichem, aby neměl klenutá bedra.

Majitel psa stojí šikmo ke psu, aby na něj pes viděl, ale aby člověk nebránil ve výhledu rozhodčímu.

Při individuálním posuzování je třeba stát tak, aby rozhodčí viděl psa celého z boku – nebuďte těsně u rozhodčího, ale ani ne příliš daleko. Dva kroky ideál.

Předvedení pohybu psa v kruhu

Pohyb v kruhu probíhá v protisměru hodinových ručiček, takzvaně na levou ruku, výstavní vodítko se drží v levé ruce, pes se pohybuje po levé straně těla majitele, tedy uvnitř kruhu. Majitel toho naběhá víc než pes a měl by tedy mít přiměřenou fyzičku.

Běžíte–li v kruhu, dodržujte vzdálenosti – nelepte se na předchozího psa, zabráníte tím nervozitě obou, případně vrčení či agresi, které by mohly být i důvodem k diskvalifikaci.

Základním stylem výstavního pohybu psa je klus. Ne cval, ne krok. Pozor na mimochod – v případě, že pes jde mimochodem, zkuste přidat na rychlosti = velice důležité je správné tempo běhu. Optimální je delší krok člověka i psa. Když dělá dlouhé kroky majitel, bude je dělat i pes, cupitání není vhodné.

Využívejte celý prostor kruhu, nezmenšujte si ho.

Při předvedení pohybu psa v rovné linii je třeba se psem běžet přímo od a k rozhodčímu (na rozhodčího směřujte psa, nikoli sebe). Žádné klikaté nebo šikmé pobíhání.

Pes má klusat radostně, ne být vláčen, nemá však na majitele ani vyskakovat či se nějak vzpouzet.

Pohyb psa v klusu.

Postoj psovoda při předvádění.

Prohlídka chrupu

Při nácviku kontroly chrupu je vhodné si stoupnout do stoje spatného, špičky od sebe, psa si posadit před nohy. Pes potom nemůže couvat a dobře se předvede. Levou rukou zezdola přidržte čelist a ukazovákem a palcem odhrňte dolní pysk, pravou rukou shora odhrňte horní pysk – tím předvedete skus. Toto je potřeba obzvlášť dobře nacvičit předem! Není vhodné, abyste psa dostali do této předváděcí pozice poprvé na výstavě, pes by v neznámé situaci mohl mít pocit, že nemá kam ustoupit, a mohl by se ohnat, vrčet či kousnout.

Při prohlídce chrupu ze stran skusu nechte obě ruce ve stejné poloze, jen je malinko natočte vpravo tak, abyste oběma palci najednou mohli od sebe odhrnout pysky na pravé straně zavřené tlamy psa. Totéž na levé straně.

V některých případech rozhodčí potřebuje otevřít i tlamičku psa, tak nacvičte i toto. Počítejte i s tím, že i když předvádíte chrup sami, může se stát, že rozhodčí si bude chtít do tlamy sám sáhnout. I toto by měl pes bez problémů strpět. Za vrčení se vyhazuje.

Celková prohlídka psa

Pes může být celkově prohmatán – rozhodčí chce zjistit, jak je osvalen, což u dlouhosrstých nebývá patrné na první pohled. U psů se zjišťuje přítomnost obou varlat v šourku – rozhodčí sáhne zezadu.

Posuzovatel může změřit kohoutkovou výšku každého jedince. Měření se provádí speciální mírou. Doma můžete nacvičovat použitím pravítka nebo nějaké násady, kterou cvičně přikládáte psovi ke hřbetu. >>

Postavení při předvádění zubů.

Detail předvedení zubů.

Na závěr – co se opravdu nesmí, za co můžete být diskvalifikováni

- Pes je agresivní, napadá jiné psy, vrčí na rozhodčího či se po něm ožene.
- Ovlivňování psa zpoza kruhu – například druhým majitelem (double handling).
- Pes uteče z kruhu.
- Vystavující se ke psu chová hrubě.
- Vystavující trousí pamlsky (bere se to, jako ztížení podmínek pro ostatní).

Co dělat, když…

Pes se chová bázlivě: v první řadě se zbavte nervozity vy. Jeďte se na nějaké výstavy podívat jen tak, aby vám „o nic nešlo“. Dívejte se, jak to na výstavě chodí, najděte si tam kamarády (mezi strakatými to není problém). Věnujte se pečlivě nácviku předvedení, aby pes věděl, co po něm chcete. Pokud je i tak na výstavě bázlivý, nenechte se vyvést z míry (tím byste nervozitu jen podpořili). Smiřte se s tím, že tentokrát to nejspíš nevyjde, a buďte na psa pozitivní – jinak byste mu mohli výstavy znechutit i pro příště.

Pes si lehá: někdy to je dlouhé… Když si pes lehne, v klidu ho opět postavte. Nekřičte, netahejte za vodítko… Dejte povel, psa v klidu urovnejte… Vše je o tréninku, zkušení vystavovatelé vydrží dlouhé minuty bez pohybu. Jak jsme již psali, je to sport, i když poněkud statický.

Pes si chce hrát se sousedem: nedopusťte to, i když hrající si pejsci vám připadají šíleně roztomilí. Kazíte tím vystavování nejen sobě, ale i sousedovi. Netahejte na vodítku, neokřikujte několikanásobně (a neúčinně) psa. Upoutejte psovu pozornost na sebe, zavolejte ho, stoupněte si kousek dál od druhého psa. Postavte do postoje. Pokud to rozhodčí nepenalizuje, nabídněte rychlý pamlsek.

Zakopnete a spadnete: ne vždy je výstava v hale a na koberci – na travnatém povrchu se taková nepříjemnost může stát. Vstaňte, přivolejte psa, pokračujte dál. Předejděte této situaci dobrými botami s plnou špičkou.

Pes začne kadit: do kruhu jděte s dostatečně vyvenčeným psem. Nástup na výstavu bývá brzy ráno a když jdete do kruhu jako první, znamená to vstát ještě o půl hodiny dřív, abyste se se psem skutečně stihli projít. Když se přesto něco takového stane, vyndejte z kapsy připravený pytlík, seberte výtvor a pokračujte. Nesnažte se pytlík hned někomu předat či odnést. Počkejte s tím, až budete co nejméně rušit ostatní. I kdybyste si měli zatím dát zatím sáček s bobkem do kapsy. PS. Je dobré mít kapsu :o).

Pes při závěrečném potlesku štěká: pokud štěká při závěrečném potlesku a vy jste stále ještě v kruhu, nejspíš jste se dostali do finále a nezbývá než gratulovat. Pokud jde o potlesk v rámci jednotlivých tříd, předcházejte tomu tím, že psa na potlesk přivykáte – dobrý výkon odměňujte jásotem a tleskáním tak, aby to pro psa nebylo nic divného. ■

Přejeme hodně úspěchů a příjemných výstavních zážitků

Dáša Vokálová

editace Katka Milbachová, Petra Doležalová
foto Marcela Kočková, Kateřina Ungrová, Milan Novák, David Milbach
korektor Jana Vokounová
grafická úprava Ivo Krátký

Všem spolupracovníkům velký dík!